

HILMA RÄSÄNEN

Mihin naisten
äänioikeus velvoittaa?

1906

Hinta 10 penniä

:: :: HELSINGISSÄ :: ::
RAITTIUDEN YSTÄVÄT

HILMA RÄSÄNEN

MIHIN NAISTEN
ÄÄNIOIKEUS VELVOITTAA?

== HELSINGISSÄ ==
RAITTIUDEN YSTÄVÄT

Helsinki 1906,
K. F. Puromiehen kirjapaino.

Mihin naisten äänioikeus velvoittaa?

Nyt se on tullut se suuri päivä! Riemulla tervehdimme me sitä, jota emme koskaan luulleet omien silmiemme näkevän, emme omien korviemme kuulevan: Että Suomen säädyt yksimielisesti ja ilolla astuivat askeleen koko Europan, melkeinpä koko maailman edelle, korottivat naisen alennustilastaan ihmiseksi, antoivat naiselle oikeuden tuoda ilmi oman ajatuksensa ja tahtonsa isänmaamme yhteisissä asioissa, antoivat naiselle *äänioikeuden*.

Tämä nuori, tuntematon pimeän Pohjolan kaukainen kansa, jonka olemassa oloa tuskin äsken vielä tiedettiin, tämä suurien surujen, köyhyyden ja kovien kokemusten kansa astuu uljaana koko ylvään Europan edelle. Ja vanha varttunut Europa kulkee meidän jälestämme tasoitettua tietä, ja nainen kohoaa ja ihmiskunta ylenee ja kansat kulkevat vieretysten veljinä . . .

Se on suuri, suloinen satu, tulevaisuuden tosi satu. Sitä ajatellessa melkeinpä itkettää ilosta. Emmehän äsken sitä osanneet aavistaakaan me tavalliset ihmiset, muuttamat kaukokatseisimmat ainoastaan. Tuntui niin luonnolliselta kaikki sellaisena kuin oli: Mies hallitsee ja johtaa, nainen nöyränä vaieten alistuu.

Naiset! Me vietämme ilojuhlia kauniine puheineen ja otamme onnellisina vastaan onnitteluita, joita valtojen valitut meille lähettävät. Ilo asuu meidän mielissämme ja meistä tuntuu kuin me olisimme taistelleet ja voittaneet, vaikka suurin osa meistä on enintään odottanut. Ja kun ilon laineet asettuvat ja me astumme arkielämään, olemme me taasen entisiä naisia, välinpitämättömiä, veltoja. Meidän otsallamme on orjan merkki, meidän povessamme orjan mieli, tuhansien vuosien painamana meihin, eivätkä vapausliikkeen ensi aallot ole vielä voineet huuhdella sitä pois.

Me otamme vastaan äänioikeuden ilolla ja sitten me lepäämme laakereillamme. Me emme sitä käytä emmekä siis tarvitse sitä. Me halveksimme julkista elämää taisteluineen, me pelkäämme sitä ja pysymme siitä poissa. Me rakastamme mukavuutta ja kodin hiljaista rauhaa. Ja kun miehet parveilevat mustina laumoina vaalipaikoille, häärimme me rauhassa lietemme luona, tai kahvipöydässä istuessamme ikkunasta katsoen ihmettelemme sosialistinaisten suunsoittoa. Kotiliesi on lämmin, kahviseura niin suloinen ja maailmassa elämä kuten olla tuleekin. Miksi me siis turhanpäiden vaivautuisimme itse ja vaivaisimme muita. Ja lopulta me aivan unohdamme, että meillä sellaista oikeutta on olemassakaan.

Näin hyvien kotien naiset. Vaan pimeimpäin kerrostien nainen painaa työtaakan alla nukkuvan katseensa mustaan maahan. Hän elää orjana itse ja synnyttää maailmaan uutta orjasukua. Leipää, leipää! on hänelle ainoa elämän kysymys ja kun on leipää, on kaikki hyvin.

Ja koko Europa kuuntelee ja katsoo, mitä antoi Suomelle naisten äänioikeus, — katsoo sitä itselleen esimerkiksi. Ja vastaus kuuluu: ei se antanut mitään, tai enin-

tään antoi valtioelämään kouran täyden naisia, jotka yksinäisinä ja orpoina taistelevat aikansa edellä toisten kylminä tuomiten katsoessa heitä.

Näinkö, naiset?

Niin ennustavat monet ja entiset merkit viittaavat, että niin tulisi käymään. Lienee lupa silmätä mitä meillä on ollut ja mitä me olemme olleet.

Eihän tuo naisten äänioikeus ole aivan uutta. Onhan meillä itseämme elättävillä naisilla ollut ennenkin *kunnallinen äänioikeus*. Mutta kuinka moni meistä on käyttänyt sitä edes tärkeimpäin kunnallisten kysymysten kohdalla? Ei juuri kukaan. Tuskin me kaikki tiedämme edes sellaista oikeutta olevankaan. Samoin edistysseuroissamme on naisilla aina ollut sama oikeus avata suunsa kuin miehilläkin. Vaan katsokaa ja kuulostakaa naisia sekä pienemmissä että tuhatpäisissä keskustelukokouksissa, kun uuden aatteen intoa hehkuu ilmassakin ja sanat säkeninä sinkoilevat — nainen vaan kuuntelee ja vaikenee, aivan kuin ei koskisikaan tuo kaikki häntä. Ja jos joku nuori hehkusieluinen avaa suunsa, seuraavat häntä usein ivasilmäykset ja salainen supina rohkeuden lannistaa.

Seuraukset tästä ovat tuttuja. Huolimatta siitä, että me työssä kannamme miesten rinnalla päivän kuorman ja helteen, menettelevät he aivan kuin meitä ei olisi olemasakaan. Puhumattakaan ainaisista esi„miehistä“ johtokunnissa, on sekin tuttua, etteivät naiset johtokuntiin jäseniksikään juuri kelpaa, eivätkä saa siten tilaisuutta itse kehittyä eikä vaikuttaa yleisten asioiden kulkuun. Todistuksena tästä ovat melkein kaikki valistusjärjestöjemme ja puolueidenkin johtokunnat, sosialidemokraattisia piirejä lukuun ottamatta.

Voimme sanoa: tämäkin todistaa selvästi, että mies tahtoo itsevaltiaana hallita ja johtaa. Olkoon niinkin, mutta väitän kuitenkin hiljaa, ettei kukaan miehistä kuulisi: syy on siihen sittenkin meissä itsessämme. Ainakin raittiusjärjestön johtomiehistä — samoin lienee muillakin aloilla — tunnen monta lämminsydämistä kunnon miestä, jotka harrastavat meidän asiaamme enemmän kuin me itse ja tahtoisivat vetää meitä mukaansa kaikilla mahdollisilla keinoin — vaan aina yhtä huonolla menestyksellä. Missä ovat valistuneet, laajanäköiset, tarmokkaat ja kyvykkäät naiset? Vaikea niitä on löytää vaikka nuppineulan kanssa etsisi. Todellisuudessa on niitä kuitenkin enemmän kuin näyttää olevan, sillä väärä vaatimattomuus ja kiero yleinen arvostelu tekevät sen, että meillä vielä hyvät pysyvät piilossa.

Mitä tuohon tulee, ettei naisia johtokuntiin joudu, on siihenkin suoranaisin syy meissä itsessämme. Naisiahana on tavallisesti äänestämässä jotakuinkin yhtä paljon kuin miehiä, ja jos me tahtoisimme, saisimme me kyvykkäät naiset etu-aloille asetetuksi, vaan naisille juuri ei nais-ehdokkaat kelpaa. Yksimielisyyden puute, pikkumaisuus ja kateus on siksi ominaista meille. Ja onhan luonnollista, etteivät parhaatkaan miehet osaa valita luottamustoimiin naisia, joiden mielipidettä asioissa eivät tunne, tuskin tietävät mitään „kantaa“ olevankaan, koska eivät keskusteluissa saa sitä kuulla. — Mainitsen näistä sen vuoksi, koska pelkään pahoin, että nuo seikat tulevat uuden eduskunnan vaaleissa surullisella tavalla näkyviin.

Mikä on syynä meidän äänettömyytemme yleisissä päivän kysymyksissä? Syvimmät syyt ovat luonnollisesti kaukaa historiallisista oloista etsittävät, niiltä ajoilta, jolloin nainen orjana palveli miestä. Syytä on myöskin kasva-

tuksessa, yhteiskunta-oloissa ja yleisessä käsityskannassa. Kaikki ne erikseen ja yhdessä kahlehtivat naisen henkeä, painavat katseen mustaan maahan ja siksi me emme viitsi ajatuksellamme tunkeutua asioiden ytimeen, liikumme vaan pinnalla päällisin puolin ja omistamme toki itserakkauden ohella onneksi sen verran kiitettävää itse-arvostelua, ettemme ilkeä puhua asioista, joita emme ymmärrä, kuten miehet kaikkietäväisyydessään usein tekevät. Tuskin meillä itselämme edes sitäkään olisi, vaan yleinen arvostelu, kaikessa ankarampi naiselle kuin miehelle, pakottaa meitä vaatimaan itseltämme enempi.

Onko tuo äänettömyys ja välinpitämättömyys luontaista naiselle? Onko siitä pois pyrkiminen taistelemista luontoa vastaan? Ei, väitämme siihen me uuden ajan naiset. Siihen on vaan vienyt vuosituhansien kuluessa orjan osa.

Ja te miehet, jotka uuden ajan airueina joukkoja johdatte — oletteko tehneet kaiken voitavanne kohottaaksenne kehityksessä rinnallenne meitä, kohottaaksenne rinnallenne edes sen yhden ainoan, joka oman lietenne luona uuden suvun sielua luopi? Mairittelua, imartelua neitona, työtä, ruumista riuduttavaa, sielua näännyttävää työtä vaimona ylenmääräisesti ahtaassa kodissa, jonka ilmareijät ovat taastusti tukitut taivahan tuulilta, työtä, kunnes kuihtuu naisessa ihminen — se on naisen osa. Ja te, heidän miehensä, parhaat miehet, riennätte keveinä kuin kotkat yhä eteenpäin ja ylöspäin.

Tekisi mieli puhua paljonkin siitä, mitä me naiset olemme olleet ja *miksi* me olemme sellaisia olleet. Vaan miksikä menneessä viipyisin nyt, kun kaikkien katseet tulevaisuuteen tähtäävät. Naiset, me seisomme uuden tärkeän ajan kynnyksellä — *tulevaisuuteen* on meidänkin tähdättävä.

Joko kaikki on valmista nyt, kun naisten äänioikeus on myönnetty ja „korkeimmassa paikassa“ vahvistettu? Ei. Me emme tahdo muiden antamana armopalana omistaa sitä. Toiminnan, kyvyn ja kunnan kautta vasta me sen omaksemme valloitamme.

Valtako vaan, itsekkäisyys ja kunnianhimoko ovat voimakkaimmat vaikuttimet olleet pyrinnoissämme äänioikeusasiassa?

Niin sanovat monet, vaan me tiedämme, *ettei* niin ole ollut. Me tarvitsemme kunnallisen ja valtiollisen äänioikeuden jo yksinkertaisesti siksi, että *olemme ihmisiä*, vaikkemme yhdenlaisia, niin kuitenkin yhdenarvoisia miehen kanssa. Ja koska yhteiskunta meiltä veroja vaatii ja velvoittaa sen lakeja noudattamaan ja tottelemaan, täytyy meillä täydellinen äänioikeus olla, vaikkemme sitä koskaan käyttäisikään.

Mutta sellaisena ei se kuitenkaan merkitsisi mitään, olisi vaan uusi todistus meitä vastaan, ettemme mihinkään kykene. Siksipä meidän täytyy valmistautua äänioikeutta kunnialla käyttämään puhtaiden aatteiden puolesta.

Mutta eikö ole samaa kuka puhtaiden aatteiden puolesta puhuu, olipa mies tai nainen, sanovat monet.

Vaikka olisikin sama itse asialle, ei ole se sama *meidän* asiallemme, ei yleisen ihmisyyden asialle. Niin kauan kuin nainen pysyy syrjässä yhteiskunta-elämästä, ei häntä yhteiskunnan täysiarvoiseksi jäseneksi tunnusteta, ei voi hän odottaa sanoilleen arvon antoa ja oikeutta. Sitäpaitsi käytännöllinen järki kehittyy ainoastaan käytännön kautta, mutta käyttämätön rikkaankin sielun kyky kuihtuu hyödytönä ihmiskunnalle korvaamattomaksi vahingoksi. Niin on käynyt ja käy lukemattomain naisten.

Ettekö kuule, ettekö huomaa, että yhteiskunta ja valtioelämä kaipaa ja kutsuu naista työhön, vanhaa murta-vaan, uutta luovaan työhön. Mies ja nainen täydentävät toisiaan, mies on järkeä, nainen sydäntä — nuo ovat tunnetuita totuuksia. Siksi astukoot he rinnatusten yhteiskunta- ja valtioelämäänsikin täydentämään yksipuolisia elämän käsityksiä, joiden tuloksena ovat oikeudettomat lait. Tuokoon mies valtioelämään järkeä, tahdon tarmoa ja nainen sen ohella lämpimän sydämensä suloa.

Entä koti ja kotoiset velvollisuudet! säikähtää moni mallikelpoinen perheen äiti — jättääkö ne ja juosta maailmalle soittamaan suuta?

Ei, ei! Me tahdomme korottaa kodin entistään korkeammalle. Olkoon se edelleen vuorella vartiopaikka, jonka pyhää tulta vaalii lemmellä armahin äiti. Olkoon se satama, jonka ulkopuolelle tyrehtyvät taistelut. Elköön rohjetko kukaan kodin pyhyteen kajota.

Omana vakaumuksenani lausun vielä, että nainen, jonka puoleen kodissa kurottavat pienet kätöset, muistakoon aina, että hänen ensimmäinen ja pyhin paikkansa on kodissa. Koti ennen kaikkea osansa saakoon ja vasta tähteeksi jäämä tulkoon yhteiskunnalle. Jos on päinvastoin — silloin kylvämme tuuleen työmme, emme silloin voi mitään ehyttä ja lujaa elämässä luoda. Tämä koskee yhtä hyvin miestä kuin naistakin, sillä varmaa on, että sitä mukaa kuin nainen vapautuu *kohtuuttomista* kodin kahleista, tulee mies lähemmäksi kotia.

Mutta me tahdomme myöskin kotikäsitettä laajentaa. Ei yksin pieni yksityiskotimme, vaan yhteiskunta, suuri ihmiskunta on meidän kaikkien koti. Siellä tuhannet kurjuudessa nääntyen odottavat apua. Siellä oikeutta odottavat lukemattomat, jotka kylmän järjen luoma valtiomahti

alisti voimatonna vääryyttä kärsimään. Mainitsen vaan ihmisyyden suuret kysymykset, raittius-, siveellisyys- ja rauhanaate — miten eri kannoilla niihin seisoo valistunut siveellinen nainen kuin miesmaailma. Ja miten vaikea on parhaimpankaan miesten vapautua niissä ympäristönsä ennakkoluuloista ja erehdyksistä. Usea äiti saa kirvelevin sydämin nähdä miten hänen puhdas ja hyvä lapsensa maailmalta tahraisena tulee. Se on siksi, että suuri koti ei suojaa, laittaa vaan pauloja ja pyydyksiä heikkojen poluille. Yhteiskunnan koko henki on pohjaltaan likainen, saastainen se ilma, jota hengittävät herkimmillään olevat nuoret. Äidillistä puhdistusta se kaipaa. Rientäköön nainen työssä toteuttamaan mitä uneksunut on ennen. Viekööt naiset, parhaimmat, puhtaimmat yhteiskunta- ja valtioelämään terveitä, raittiita elämän käsityksiä. Luokoot miesten rinnalla lakeja, joissa on ylinnä *totuus* ja ijankaikkinen oikeus.

Mainitsin jo ajatukseni äidin suhteesta yhteiskuntaelämään. Tämä ei suuresti muuta asiaa. On heidänkin elämässään aika joko ennen tai mieluummin jälkeen arimman äitiyden ajan, jolloin voivat elämänsä rikkaat kokemukset yhteiskunnan hyväksi käyttää. Ja elköämme unoh-tako niitä naisia, joita pieni yksityiskoti velvollisuuksineen ei koskaan sido — monasti kyvykkäimpiä, tarmokkaimpia naisia, joiden mieli kaipaa toimintaa, aatos väljemmille vesille hehkuen palaa. Niille on avoinna suuri yhteiskunta kotitoimineen, taisteluineen. Elkööt he enää katkerana koko ikäänsä elämän tyhjyyttä ja kolkkoutta haikerrello nyt, jolloin maailma avoinna odottaa vapaata naista siunaus-rikkaaseen työhön, yhteiskunnalliseen äitiyden työhön.

Olen tähdännyt koko ajan kysymystä kohden: *mihin naisen äänioikeus velvoittaa?* Se on tärkein yhteiskunnallinen kysymys, jonka nainen tällä kertaa itselleen asettaa osaa. Ja jokaisen aikaansa ymmärtävän naisen on se kysymys asetettava itselleen. Siksikin jo, että me ensimmäisinä Europan naisista äänioikeuden saavutimme, on meidän valmistauduttava kunnialla kulkemaan toisten edellä, ettemme naisten äänioikeuden asiaa häpeään saattaisi.

Mutta siksi kyetäksemme, on meidän toistaiseksi siirrettävä muotilehdet syrjemmälle ja huvitukset asetettava alemmille sijoille. Vakava työ kutsuu ja velvoittaa jokaista meitä kehittymään itsenäiseksi ihmiseksi, joka ajattelee omilla aivoillaan ja seisoo omilla jaloillaan. Sellaiseksi kehittyäksemme tarvitsee meidän väsymättä kaikilla mahdollisilla keinoilla hankkia tietoja yhteiskunnallisista kysymyksistä, ja sehän on helppoa jo nykyään. Meidän täytyy avartaa ajatusmaailmaamme, kypsyttää sitä keskusteluissa toisin ajattelevien kanssa yksityityisessä ja yleisessä elämässä. Ja sittenkin on nainen pysyvä naisena ainoastaan, jonka mieli on kaikelle inhimilliselle naisellisen herkkä ja lämmin. Tai oikeammin senkautta juuri on naisessa kirjastuva korkeampi naisellisuus.

Olen puhunut koko ajan jonkun verran sivistyneen naisen kannalta. Järjestyneen työväestön valveutuneet naiset ovat intonsa ja harrastuksensa kautta osoittautuneet olevansa näissä asioissa selvillä paljoa paremmin kuin n. s. porvarilliset ja yläluokan naiset. Mutta on vielä paljon naisia, joilla asiasta ei ole aavistustakaan, jotka eivät tiedä sen heitä tarkoittavankaan. Jätämmekö me nuo pimeimpään kerrosten raatajanaiset asialle vieraaksi ja kylmäksi?

Ei! On saatava kaikki mahdolliset naisvoimat hereille aluksi tässä asiassa. Tuota voimaa uinuu äärettömästi

korpiemme kätkössä. Meidän on heille vietävä se vähä tieto, jonka itse omistamme asiassa. Olisi saatava ennen ensi vaaleja naisten äänioikeusasiassa voimakas herätysliike, joka ulottuisi yli maan pimeimpiinkin soppiin. Miten se on mahdollista? Yhteistyön avulla ainoastaan.

Uneksin, että olemme vaan *ihmisiä* kaikki ilman ylä- ja alaluokkaa, naisia, joita liittää yhteen yhteinen ilo. Silloin tiedän mitä me tekisimme. Muodostaisimme jonkunmoisen väliaikaisen naisten äänioikeusliiton. Se ei olisi minkään puolueen, vaan liitto, johon yhtyisivät eri puolueiden ja eri kansankerrosten asiaa ajattelevat naiset puoluenäkökannoista huolimatta. Liiton tarkoitus olisi *yksinomaan* juuri naisten äänioikeuden tutuksi tekeminen. Sitä varten levitettäisiin lentokirjallisuutta, pantaisiin toimeen kaupungeissa ja maaseuduilla naisten kokouksia, joissa esitelmillä ja keskusteluilla selvitettäisiin esim. mitä merkitsee naisten äänioikeus ja mitä hyötyä siitä on, mihin naisen äänioikeus velvoittaa, miten voisimme äänioikeutta parhaiten käyttää j. n. e. Liitto ottaisi myöskin selkoa ja sopisi yhteisessä kokouksessaan, jossa eri seutujen ja eri piirien edustajia olisi saapuvilla naisedustaja-ehdokkaista ja innostaisi lentolehtisillä y. m. sydänmaaseutujenkin naisia ottamaan osaa vaaleihin. Juuri nais-ehdokkaista yhdessä sopiminen niin pitkälti kuin se olisi mahdollista ja jos se sitä ensinkään olisi, olisi kuitenkin sangen tärkeä käytännöllinen toimenpide. Ilman sitä tulee naisedokkaita eri paikkakunnilta joko liian paljon tai liian vähän, äänet hajaantuvat ja seuraus on, ettei tule valituksi ketään. *Vähä ja varmoja, kyvykkäitä, tarmokkaita, jotka tietävät mitä tahtovat ja rohkenevat mitä oikeaksi ymmärtävät, naisia, joilla ennen kaikkea on korkea moraali.* Mieluummin liian vähän kuin liian paljon. Suurempi voitto on

asiallemme, jos ensi kerralla eduskunnassa istuu viisi kykenevää, kuin 50 vähäkykyistä naista.

Kuten sanottu, liitto olisi ainoastaan väliaikainen. Se voisi hyvinkin pian lopettaa työnsä, vaan vähätpä siitä. Joutaisi vaikka salaman tavoin sammua, kunhan olisi hetkisen sydämiä sytyttänyt, herättänyt naista ajattelemaan ihmisvelvollisuuksiansa.

Olisiko tämä samaa kuin muutamalla taholla kummitteleva „naispuolue“? Eipä suinkaan. Puolueen tehtävähän lienee ajaa yhteiset ohjelmakysymykset yhdessä loppuun. Ehdotetun liiton asia olisi nyt vaan ensimmäinen herätystyö, liikkeelle nykäseminen asiaa ajattelemaan ja sitten jatkaisi kukin suunnallaan, omalla tavallaan, omine erikoisharrastuksineen. Mitä muuten tuohon kummittelevaan puolueeseen tulee, lienee se mahdotonta. Ihmisiähän me ennen kaikkea olemme ja inhimilliset kysymykset liittävät meitä valtiollisessa elämässäkkin miesmaailmaan taistelemaan heidän rinnallaan, eikä heitä vastaan, ihmiskunnan onneksi.

Niille, jotka löytävät ehdotuksesta „porvarillisten syötin“ ja tahtovat sen ennakkoluuloilla heti hyljätä, sanon jo edeltäkäsini: ehdottakoot he käytännöllisemmän, paremman naisten herätystavan, niin mielihyvällä sen hyväksyimme. Tarvitaanhan kaikki mahdolliset herätyskeinot, tulkoot ne mistä tahansa. Pääasia on, että koetamme kaikki mitä voimme saadaksemme mahdollisimman kaikki naiset aikansa vaatimuksia ymmärtämään. Ei ole tämä puolueasia, vaan yleisihmisyuden suuri asia. Emmekö siis voisi puolue-elämän pyörteessä hiukan pysähtyä, me naiset, ja koettaa toisiamme ihmisinä ymmärtää. Emmekö voisi koota voimiamme hetkeksi tuon tärkeän kysymyksen ympärille. Varmaa vaan lienee, että voimia kokoomalla voittaisimme

tuossakin asiassa paljoa enemmän kuin toimimalla kukin erikseen yksityisihmisinä tai puolueina.

Menneisyyden historia on miesten. Tulevaisuus on yhteinen naisen ja miehen. Se on oleva ihmiskunnan ihmistymisen historia. Sen luojaksi kutsuu meitä uusi aika. Mutta ymmärtäkäämme ennen kaikkea miten painavan syvästi se velvoittaa meitä jokaista.

Naisten raittiustyön alalta

on tähän asti kustannuksellamme ilmestynyt:

Yhdeksännentoista vuosisadan ristiretki. Piirteitä Valkonauhaliikkeen historiasta. Kate Lundénin y. m. mukaan esittänyt *Maiju Helenius*. 83 siv. Hinta 1 mk.

Hilda Hellman. Elämäkerrallisia piirteitä. Kokoili *Albert Fr. Svanljung*. Muotokuvalla. 89 siv. Hinta 1 mk.
— On myös ruotsiksi.

Koti ja juovutusjuomat. Esitelmissä esittänyt *B. C. Rodhe*. 129 siv. Hinta 1 mk. 25 p.

Naisten raittiusseura Amerikassa. Esitelmä pitänyt *M. Johnsson*. Hinta 10 p.

Naisen tehtävä raittiustyössä. Esitelmä kirjoittanut *Maria Stenroth*. Hinta 10 p.

Alkoholi ja perinnöllisyys. Esitelmä pitänyt *Selma Lilius*. Hinta 10 p.

Oivallinen naisten kirja

on

Tehtailijan perillinen. Raittiusromaani. Kirjoittanut *Malvina Bråkenhjelm*. 161 siv. Hinta 2 mk.

Tässä kirjassa sujuvan kertomuksen muodossa käsitellään kysymystä, sopiiko raittiusmielisen naisen missään tapauksessa mennä naimisiin alkoholistimiehen kanssa.

Jokaisen naisen on pidettävä huolta, että hänen kotipaikallaan tutustutaan seuraaviin *Raittiuden Ystävien* kustantamiin huomiota herättäviin vuorokeskusteluihin:

Raittius ja rakkaus. Kirj. *Anja Tuulonen*. Hinta 20 p.

Naiset mukaan. Kirj. *Kaarlo Hammar* ja **Pelastettu elämä.** Hinta 20 p.

Silmät auki. Kirj. *Anja Tuulonen*. Hinta 20 p.

Oluttehtailijan tytär. Kirj. *Helmi Selin*. Hinta 20 p.

SIVEELLISYYSKIRJALLISUUTTA

on tähän asti kustannuksellamme ilmestynyt:

Varjele sydämesi. Mietelmiä sukupuolisiveydestä. Kansan luettavaksi kirj. pastori *K. R. Kares*. 64 siv. Hinta 75 p.

Vilahduksia. Kokoelma siveellisyyskertomuksia, kirj. *Anja Tuulonen*. 107 siv. Kansilehti koristeltu. 1 mk. 50 p.

Tiede ja siveellisyys, kirj. Lausannen yliopiston fysiologian professori *A. Herzen*. Varustettu Berlinin yliopiston rehtorin *Adolf Harnackin* ja Wienin yliopiston filosofian professorin *Franz Brentanon* kehottavilla alkusanoilla. 24 siv. Hinta 30 p.

Vanhempien, opettajien ja pappien vaikutus nuorison siveellisyys-teen, kirj. saksalaisten kasvatuslaitosten johtaja *J. Ziegler*, suom. pastori *K. R. Kares*. 32 siv. Hinta 30 p.

Siveellisyystyöstä kouluissamme, kirj. tohtori *Väinö Borg*. 28 siv. Hinta 30 p.

Alkoholin vaikutus eri sukupuolien välisiin suhteisiin, kirj. tohtori *Hedvig Bleuler-Waser*. Hinta 10 p.

Miehuuden kirous, kirj. pastori *Henry Darley*, suom. tohtori *Väinö Borg*. 40 siv. Hinta 40 p.

Luonnonvietti ja siveellisyys, kirj. pastori *A. Keller*. 27 siv. Hinta 30 p.

Alkoholin osallisuus sukupuolisiveettömyyteen, kirj. tohtori *Max Oker-Blom*. Hinta 20 p.

Raittius ja siveellisyys. Lausuntoja. 27 siv. Hinta 20 p.

Silmät auki! Vuorokeskustelu. Kirj. *Anja Tuulonen*. Hinta 20 p.

Koko tämän sarjan, jossa tätä aikamme suurta kysymystä mitä monipuolisimmin valaistaan, saa kukin posti-vapaasti luokseen **4 mk. 50 p:llä**

**RAITTIUDEN YSTÄVILTÄ
HELSINGISSÄ.**

Seuraavat arvokkaat nykyajan rientoja käsittelevät kirjat ovat jokaisen suomalaisen tunnettavat:

SOSIALISMIA,

esittäneet *Väinö Voionmaa* ja *Matti Seppälä*. 103 siv.
Hinta 1 mk. 25 p.

Tämä paljon pidetty kirja käsittää seuraavat luvut: Mitä sosialistit vaativat. — Aatteellinen sosialismi. — Sosialidemokratia ja kristinusko. — Kansallisuuskysymys ja sosialismi. — Raittiusliike ja sosialismi. — Sosialista valistusta.

Lasten kasvattajille Suomen kodeissa,

kirjoittanut *Hilda Käkikoski*. 51 siv. Hinta 60 p.

Tämä sanomalehdistössä varsin kiitettäviä arvosteluja osakseen saanut kirja sisältää luvut: Lasten kasvatusta — kallis asia. — Äiti. — Kun lapsi oppii puhumaan. — Leikki ja työ. — Luonnon kauneus. — Kasvatusta ja yhteiskunnallinen kysymys. — Säästäväisyys ja raittius. — Kuuliaisuus ja avuliaisuus. — Omatunto ja Jumalan sana. — Yhteistyöhön.

YHTEISTYÖSSÄ.

Rahtiuden Ystävien julkaisu. Sisältää raittius- ja siveellisyysasiaa käsitteleviä kirjoituksia m. m. professori *Taavi Laitiselta*, tohtori *Max Oker-Blomilta*, lehtori *Ivar Wilskmanilta*, johtaja *K. Verkolta*, piispa *Juho Rud. Forsmanilta*, tohtori *K. J. Jalkaselta*, pastori *K. R. Karekselta*, rouva *Alli Trygg-Heleniukselta*, kirjailija *Santeri Alkiolta*, kirjailijatar *Marja Salmelalta* y. m. Kaikkiaan sisältää kirja 116 sivua ja 2 kuvaliitettä. Hinta 1 mk. 50 p.

Kirjat saadaan lähimmästä kirjakaupasta
sekä tilattaessa suoraan

RAITTIUDEN YSTÄVILTÄ Helsingissä.